8. ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΣΙΚΥΩΝΟΣ ΤΟΥ 1937

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1937 ἀνασκαφικὴ ἐν Σικυῶνι ἐργασία ἐστράφη ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ σκάμματος τοῦ Γυμνασίου, ἀφ' ἑτέρου δ' εἰς τὴν ὁλοσχερῆ ἐκκαθάρισιν τοῦ εἰκαζομένου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος[1]. Καὶ ἡ μὲν ἀνασκαφὴ τῆς αὐλῆς τοῦ Γυμνασίου ἀπέδωκε μόνον τεμάχια τινὰ πηλίνων ἀκροκεράμων τοῦ κτηρίου καί τινα ἀσήμαντα θραύσματα ἀρχιτεκτονικῶν

Εἰκ. 1. Ἄποψις τῶν θεμελίων τοῦ εἰκαζομένου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος.

αὐτοῦ μελῶν. Ἡ δὲ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος ἀπεκάλυψε μόνον τὰ ἐδάφη κατασκευῆς αὐτοῦ, (εἰκ. 1), οὐδὲν δὲ ἀρχιτεκτονικὸν μέλος, πλὴν τεμαχίων πηλίνης κεράμου φερούσης ἔκτυπον τὴν ἐπιγραφὴν *δαμ(οσία)*. Ὁ ναὸς διευθυνόμενος ἀκριβῶς πρὸς ἀνατολάς, ὡς πάντα τὰ δημόσια κτήρια τῆς Ἑλληνιστικῆς Σικυῶνος, ἔχει μῆκος μὲν 38,07 μ. πλάτος δὲ 11,55 καὶ εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου διὰ μαλακοῦ Σικυωνίου λίθου κατεσκευασμένος. Ἦτο περίπτερος καὶ ἐχωρίζετο κατὰ μῆκος εἰς πρόναον, σηκὸν καὶ ὀπισθόναον. Ὁ πρόναος ἔχει ἱκανὸν βάθος, διετηρήθη δ' ἐξ αὐτοῦ περιέργως μόνον τὸ κατώφλιον τῆς ἐπὶ τοῦ σηκοπροδρομίου τοίχου θύρας (εἰκ. 2,α). Τοῦ δὲ κυρίως σηκοῦ διεσώθησαν τέσσαρες μεγάλαι πλάκες τῆς στρώσεως φέρουσαι ἀρίθμησιν δι' ἀρχαϊκῶν γραμμάτων. Παρὰ τὸν ὀπίσθιον τοῖχον τοῦ σηκοῦ εὑρέθη κατὰ χώραν τὸ ἥμισυ τοῦ κυκλοτεροῦς βάθρου τοῦ ἀγάλματος (εἰκ. 2, β). Τὸ ἐξαιρετικῶς

[1] Πρώτην σκαφὴν τοῦ ναοῦ εἶχεν ἐπιχειρήσει πρὸ ἐτῶν ὁ κ. Ἀλ. Φιλαδελφεύς. αὕτη ὅμως παρέμεινεν ἡμιτελής. Πρόχειρον διάγραμμα τοῦ ναοῦ συνταχθὲν τότε ὑπ' ἐμοῦ ἐδημοσιεύθη ὑπὸ τοῦ κ. Φιλαδελφέως ἐν Ἀρχαιολ. Δελτίῳ τ. 10 (1926) σ. 47.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 11:47:40 EEST - 167.114.118.212

ἐπίμηκες ὀρθογώνιον σχῆμα τοῦ ναοῦ, ἰδιάζον εἰς ἀρχαϊκοὺς ναούς, ἄγει εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ἴσως ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος εἶχε κατασκευασθῆ ἤδη κατὰ τὴν ἀρχαϊκὴν ἐποχὴν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῆς παλαιοτέρας Σικυῶνος. Εἰς τοῦτο συνηγοροῦσι καὶ τὰ πάλαι γενόμενα εὑρήματα τεμαχίων ἀρχαϊκῶν ἐπιστυλίων (εἰκ. 3) καὶ ἐγχρώμων ἀκροκεράμων (εἰκ. 4). Ὁ ἀρχαϊκὸς ὅμως οὗτος ναὸς φαίνεται ὅτι θὰ κατεστράφη τελείως, ἀνεκτίσθη δ᾽ ἐπὶ τῶν αὐτῶν βάσεων κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους ἤτοι κατὰ τὴν ὑπὸ Δημητρίου τοῦ Πολιορκητοῦ τῷ 303 π. Χ. γενομένην κτίσιν τῆς νέας Σικυῶνος ἐπὶ τοῦ ἄνωθεν τῆς παραλίου πεδιάδος ὀροπεδίου. Τοῦτο τοὐλάχιστον μαρτυροῦσι τὰ γενόμενα πάλαι εὑρήματα πηλίνων σιμῶν καὶ τὰ ἐφέτος ἐπὶ τῶν λίθων τῶν θεμελίων παρατηρηθέντα τεκτονικὰ σύμβολα, ὡς καί τινα τεμάχια βαθμίδων μετὰ τριπλῆς ὑποτομῆς ἐντειχισθέντα εἰς τὰ θεμέλια. Ὁ ἑλληνιστικὸς ναός, καταστραφεὶς πι-

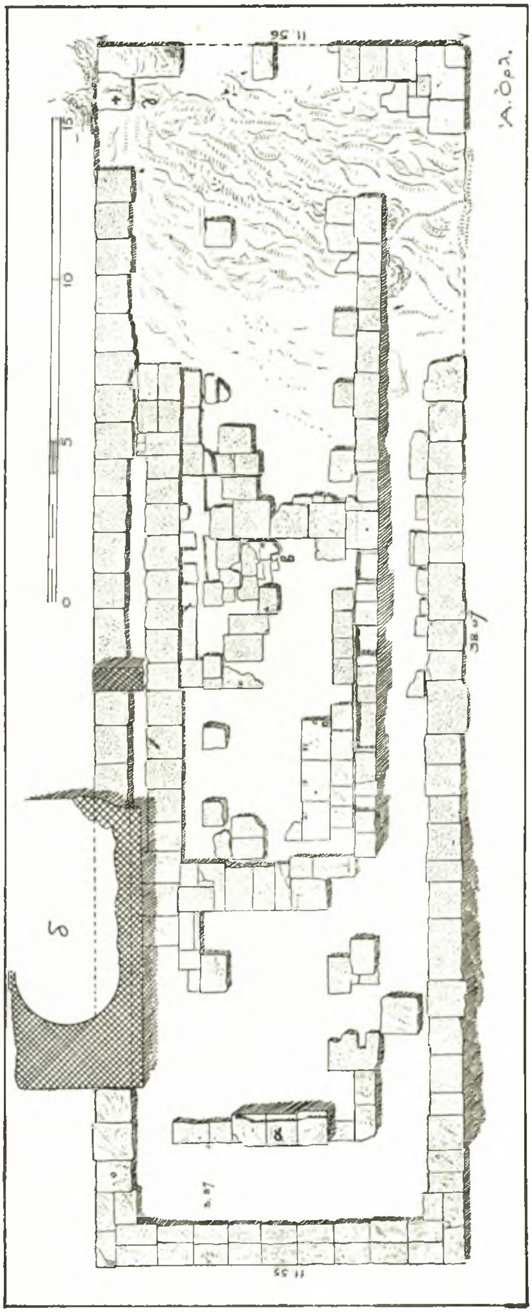

Εἰκ. 2. Κάτοψις τοῦ εἰκαζομένου ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 11:47:40 EEST - 167.114.118.212

θανώτατα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ τοῦ 250 μ. Χ., ἀνεκτίσθη κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους ὡς χριστιανικὴ ἐκκλησία· τοῦτο ἀποδεικνύουσιν οὐ μόνον σταυροὶ λαξευθέντες ἐπὶ τοῦ πετρώματος, ἐφ᾽ οὗ ἐκτίσθη ὁ ναός,

Εἰκ. 3. Τεμάχια ἐπιστυλίων ἐκ τοῦ ἀρχαϊκοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος.

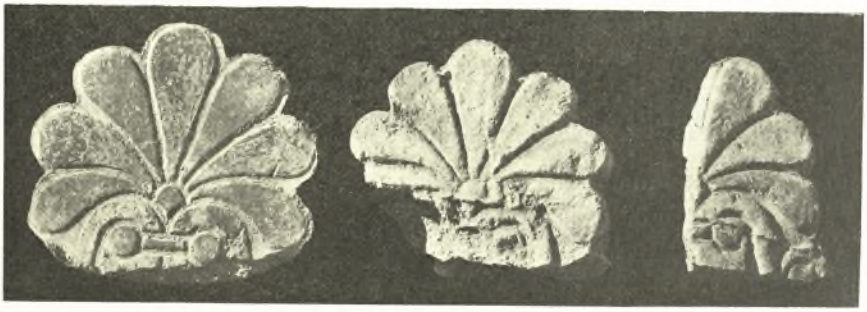

Εἰκ. 4. Κεραμίδες ἡγεμόνες ἐκ τοῦ ἀρχαϊκοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος.

(εἰκ. 1, γ) ἀλλὰ καὶ τεμάχια ψηφίδων καὶ δὴ καὶ θραύσματα ἐπιγραφῶν προερχόμενα πιθανῶς ἐκ μαρμαρίνου καλενδαρίου καὶ εὑρεθέντα κατὰ τὴν πρὸ ἐτῶν ἐπιχειρηθεῖσαν ἀλλ᾽ ἀτελῆ παραμείνασαν ἀνασκαφὴν τοῦ ναοῦ ὑπὸ τοῦ κυρίου Ἀλ. Φιλαδελφέως (Ἀρχ. Δελτ. τ. 10, 1926, σ. 48).

ΑΝ. Κ. ΟΡΛΑΝΔΟΣ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 11:47:40 EEST - 167.114.118.212